

Innledning om Mosebøkene – Torahen

Torahen

Det gamle testamentet kalles på hebraisk Torah, Nevi'im og Ketuvim = «Loven», Profetene og Skriftene. Samlet kalles disse bøkene TaNaK. Det var fra disse skriftene Jesus siterte profetier om sitt eget liv (Lukas 24,25-32). På samme måte fant urkirken profetier om Kristus i alle skriftene i TaNaK. TaNaK var urkirkens Bibel! (1. Tim 4,13; 2. Tim 3,15f)

I norske (og en del andre) bibler kalles Torahen de fem Mosebøkene. Etter jødisk tradisjon er det Moses som er forfatter av disse bøkene. På gresk kalles bøkene Pentateuken = De fem bøkene.

Teologihistorien kan vise til mange forståelser av forfatterspørsmålet. Den ene, som var jødisk forståelse på Det nye testamentets tid og er gjengitt i Det nye testamentet, er at Moses er forfatteren av alle bøkene.¹ Jesus selv referer til Moses som forfatter (Lukas 24,27; Joh 5,46; Mark 12,19.26). Det samme gjør andre skrifter i NT: Apg. 3,22; 15,21.

Slik oppsummeres det i artikkelen «[Mosaic authorship of the Pentateuch | Theopedia](#)»²

Support from the Pentateuch

Throughout the Pentateuch it becomes clear that Moses is recording what happens. Exodus 24:4 states that "Moses then wrote down everything the LORD had said" and that shortly thereafter he took the "Book of the Covenant and read it to the people" (Ex 24:7). Moses also wrote down the Ten Commandments (Ex 24:27-28). Other passages shed light on the fact that Moses kept record of what was going on (Ex 17:14; Num 33:2), and there are clear references that Moses was the author of Deuteronomy (Deut 31:9, 19, 22, 24). Less direct references can be found in Ex 25:16, 21-22; Deut 28:58; 29:20, 21, 27, 29; 30:10, 11.

Support across the Bible

The Bible refers to Moses as the authority behind the books of the Law. The books are referred to as the "Book of Moses" (5 times), the "Law of Moses" (22 times), the "Book of the Law of Moses" (4 times), the "Word of the Lord by Moses" (1 time), and the contents of the books are attributed to Moses over 32 times (cf. 2 K. 21:8, 1 Ch. 15:15, 1 Ch. 22:13, 2 Ch 24:6, 2 Ch. 33:8, 2 Ch. 34:14, Ne. 1:8, Ne. 8:14, Ne. 10:29, Mal. 4:4, Matt. 8:4, Matt. 19:8, Matt. 22:14, Mark 1:44, Mark 7:10, Mark

---

¹ [Did Moses Author the Pentateuch? – Josh.org](#)

² [www.Mosaic authorship of the Pentateuch | Theopedia](#)

10:4, Luke 5:14, Luke 20:37, Luke 24:27, John 1:45, John 5:46, John 7:19, John 7:22, John 8:5, Acts 3:22, Acts 15:21, Acts 26:22, Rom. 10:5, Rom. 10:19, 2 Cor. 3:15, Heb. 9:19).

Jesus (John 5:46, Mark 10:5), Paul (Rom. 10:5), and Philip (John 1:45) all attest to Moses writing.

Vil du lese mer om de ulike teoriene om forfatterskapet, anbefales Illustrert norsk Bibelleksikon.³ Forfatterne har et konservativt bibelsyn. Det finnes selvsagt en mengde litteratur om Mosebøkene og deres forfatterskap, men mye av det vi finner i leksika, er liberalteologisk preget.

En av de mest utbredte teoriene sier at Mosebøkene (Torahen) har fire hovedkilder som er blitt sammenføyd i det som benevnes Torahen (norsk: Loven), forkortet JEDP som står for Jahwisten, Elohisten, Deutoronomisten og Presteskiftet. De avsnittene i Torahen der gudsnavnet Jahwe (JHWH) er brukt, hører til Jahwisten. Avsnittene der gudsnavnet Elohim (eller El) brukes, tilhører Elohisten. Presteskiftet er 3. Mosebok/Leviticus. 5. Mosebok, som i den greske oversettelsen av Torahen heter Deutoronomium, hører til Deutoronomisten. Les mer om dette i Illustrert norsk Bibelleksikon.

To deler av Torahen som mange finner neppe kan tilskrives Moses sitt forfatterskap, er omtalen av urhistorien og om Moses' død.

Bøkenes navn

Den første boken i Torahen heter på hebraisk **Bereshit** בְּרֵאשִׁית . Det gjengir bokens første ord: «I begynnelsen». Den greske oversettelsen Septuaginta (LXX) heter Genesis Γένεσις = I begynnelsen.

Andre Mosebok heter på hebraisk **Shemot** שְׁמוֹת som betyr «navnene», nemlig navnene på Israels sønner. I Septuaginta heter boken Exodus Ἔξοδος , i samsvar med bokens hovedinnhold: Utgangen fra Egypt.

Tredje Mosebok heter på hebraisk **Wajikra** וַיִּקְרָא som betyr (Gud) kalte på eller ropte på (Moses). I Septuaginta heter den Leviticus/Levitikon Λευιτικόν etter bokens hovedinnhold: Lovgivningen.

---

³ Illustrert norsk Bibelleksikon. 1969. Redaktør: Thoralf Gilbrant. Medredaktør: Profesordr. theol. Hugo Odeberg

Fjerde Mosebok heter på hebraisk **BeMidvar** בְּמִדְבָּר – også det etter bokens hovedinnhold: Folkets vandring i ørkenen. I Septuaginta heter den Ἀριθμοί (tall), og på engelsk Numbers, etter antallet i hver stamme, slik det første kapitlet forteller om.

Femte Mosebok heter på hebraisk **Devarim** דְּבָרִים som betyr Ordene, nemlig «Dette er de ord som Moses talte til hele Israel». I Septuaginta heter boken Deutero-nomium Δευτερονόμιον som betyr «Loven gjentas for andre gang». På engelsk heter den Deuteronomy.

Første Mosebok / Bereshit/ Genesis

Innholdsmessig kan vi oppsummere Første Mosebok slik:

Kapittel 1-11: Urhistorien

- Kap. 1-2: Skapelsen
- Kap. 3: Syndefallet
- Kap. 4-5: Adam og Eva, deres ætt
  - o 4,1-24: Kains ætt
  - o 4,25-5,32: Sets ætt
- Kap. 6-8: Vannflommen
  - o 6,1-7: Menneskeheten forderves
  - o 6,8-7,9: Noah og arken
  - o 7,10-8,22: Flommen
- 9,1-17: Noah-pakten
- 9,18-10,32: Folkenes slekter
  - o Sem, Kam og Jafet
- 11,1-9: Babels tårn
- 11,10-32: Sems ætt

Kapittel 12-50: Patriarkhistorien

- 12-25: Abraham
- 21-35: Isak
- 25-49: Jakob
- 37-50: Josef

Vi siterer fra Illustrert Norsk Bibelleksikon om Første Mosebok:

Første Mosebok faller naturlig i to hoveddeler: Menneskehetens urhistorie (kap. 1-11) og patriarkhistorien (kap. 12-50). Urhistorien samler seg om de fire store begivenhetene: Skapelsen, syndefallet, syndfloden og språkforvirringen ved Babels tårn. Patriarkhistorien handler først og fremst om de fire hovedpersonene Abraham, Isak, Jakob og Josef.

I patriarkhistorien vil naturlig nok beretningen om de fire hovedpersonene overlappe hverandre.

Med Abraham begynner historien om Israel. Tiden mellom Adam og Kristus faller altså i to avsnitt, først tiden da Gud handlet med menneskeheten som et hele, så tiden da han arbeidet med Israels folk og forberedte Messias' komme.

Første Mosebok omhandler de to første paktene som Gud inngikk med mennesker: Noah-pakten og Abrahams-pakten. Videre har boken profetier om Kristus (Messias). Den første finner vi allerede i syndefallsberetningen, løftet om kvinnens ætt som skal knuse slangens hode (3,15). Abrahams ætt som skal bringe velsignelse til alle jordens folk (22,18), går også på Kristus. Det er mulig at grunntekstens ord «Shilo» i 49,10 også skal oppfattes messiansk og oversettes «fredsfyrsten».

Første Mosebok har en rekke «teofanier» (Gudsåpenbaringer). Kristus var i sin preekstens gudsåpenbareren også i den gamle pakt, jfr. 1. Kor. 10,4-9. Slike gudsåpenbaringer er omtalt i syndefallsberetninge, i Hagars møte med Herrens engel (16,7ff), i beretningen om Abrahams-pakten (17,1ff), i forutsigelsen av Isaks fødsel (18,1ff), i Jakobs drømmesyn (28,13ff) og i Jakobs kamp ved Jakobs vadested (32,22ff). Se også 15,1ff og 22,11ff om Herrens engel.

En rekke personer i Første Mosebok oppfattes som forbilder på Kristus: Adam, slektens stamfar og hode (jfr. Rom 5,14); Melkisedek, konge og prest (Hebr. Kap. 7); Isak – løftessønnen, offerlammet og brudgommen; Josef – lidelsens og opphøyelsens mann; Juda, stedfortrederen og borgsmannen (44,33; Hebr. 7,22).

Også en rekke av de gjenstander, begivenheter og institusjoner som er omtalt i Første Mosebok, kan tolkes som profetier om Kristus.